2021. március 10., szerda

P9_TA(2021)0075

A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód az UNCRPD-egyezmény fényében

Az Európai Parlament 2021. március 10-i állásfoglalása az UNCRPD-egyezmény fényében a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló 2000/78/EK tanácsi irányelv végrehajtásáról (2020/2086(INI))

(2021/C 474/04)

Az Európai Parlament,

— tekintettel az Európai Unióról szóló szerződésre (EUSZ), az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és az Európai Unió Alapjogi Chartájára (továbbiakban: a Charta),

— tekintettel a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményre (UNCRPD-egyezmény), és annak a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménynek az Európai Közösség által történő megkötéséről szóló, 2009. november 26-i 2010/48/EK tanácsi határozat ([1]) szerinti, 2011. január 21-i hatálybalépésére az Unióban,

— tekintettel az UNCRPD-bizottságnak az UNCRPD-egyezmény végrehajtására vonatkozó általános észrevételeire, különösen az akadálymentességről szóló, 2014. május 22-i 2. sz. általános észrevételre (2014), a fogyatékossággal élő nőkről és lányokról szóló, 2016. augusztus 26-i 3. sz. általános észrevételre (2016), az önálló életvitelről és a közösségbe való befogadásról szóló, 2017. október 27-i 5. sz. általános észrevételre (2017), valamint az egyenlőségről és a megkülönböztetésmentességről szóló, 2018. április 26-i 6 sz. általános észrevételre (2018),

— tekintettel az UNCRPD-bizottságnak az Európai Unió első jelentéséről szóló, 2015. október 2-i záró észrevételeire,

— tekintettel az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára,

— tekintettel a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendre és az abban foglalt fenntartható fejlődési célokra,

— tekintettel a nőkkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetések (diszkrimináció) minden formájának kiküszöböléséről szóló ENSZ-egyezményre,

— tekintettel az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményre,

— tekintettel az Európa Tanácsnak a nők elleni és a családon belüli erőszak megelőzéséről és felszámolásáról szóló egyezményére (Isztambuli Egyezmény),

— tekintettel a szociális jogok európai pillérére,

— tekintettel az Európa 2020 stratégia szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelemre vonatkozó célkitűzésére,

— tekintettel a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelvre ([2]) (a foglalkoztatási egyenlőségről szóló irányelv),

— tekintettel a személyek közötti, faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló, 2000. június 29-i 2000/43/EK tanácsi irányelvre ([3]),

— tekintettel a személyek közötti, vallásra vagy meggyőződésre, fogyatékosságra, életkorra vagy szexuális irányultságra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló tanácsi irányelvre irányuló bizottsági javaslatra (COM(2008)0426) és a Parlament erre vonatkozó, 2009. április 2-i álláspontjára ([4]),

([1]) HL L 23., 2010.1.27., 35. o.
([2]) HL L 303., 2000.12.2., 16. o.
([3]) HL L 180., 2000.7.19., 22. o.
([4]) HL C 137. E, 2010.5.27., 68. o.

— tekintettel a közszférabeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről szóló, 2016. október 26-i (EU) 2016/2102 európai parlamenti és tanácsi irányelvre ([5]),

— tekintettel a termékekre és a szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentességi követelményekről szóló, 2019. április 17-i (EU) 2019/882 európai parlamenti és tanácsi irányelvre ([6]),

— tekintettel a többéves pénzügyi keret szerinti uniós finanszírozási programokra, különösen az Európai Szociális Alapra (ESZA), az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezésre (IFK), az Európai Regionális Fejlesztési Alapra (ERFA), az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra (EMVA), az Erasmus programra és a Méltányos Átállást Támogató Alapra vonatkozó szabályokat megállapító rendeletekre, amelyek uniós pénzügyi támogatást nyújtanak a fogyatékossággal élő személyek helyzetének javításához,

— tekintettel a munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről szóló, 1989. június 12-i 89/391/EGK tanácsi irányelvre ([7]), különös tekintettel a munkáltató azon kötelezettségére, hogy mindenhol biztosítsa a munkavállalók biztonságát és egészségét a munkával kapcsolatos minden szempontból, valamint arra, hogy e kötelezettség teljesítése érdekében nem róhat pénzügyi költségeket a munkavállalókra,

— tekintettel az „Európai fogyatékosságügyi stratégia 2010–2020: megújított elkötelezettség az akadálymentes Európa megvalósítása iránt” című, 2010. november 15-i bizottsági közleményre (COM(2010)0636) (fogyatékosságügyi stratégia),

— tekintettel az „Eredményjelentés az európai fogyatékosságügyi stratégia (2010–2020) végrehajtásáról” című, 2017. február 2-i bizottsági szolgálati munkadokumentumra (SWD(2017)0029),

— tekintettel az egyenlőséggel foglalkozó szervekre vonatkozó előírásokról szóló, 2018. június 22-i bizottsági ajánlásra ([8]);

— tekintettel az uniós fogyatékossági igazolvánnyal kapcsolatos 2013-as bizottsági kísérleti projektre,

— tekintettel az értelmi fogyatékossággal élő személyek és családjaik jogainak a Covid19-válság alatti érvényesüléséről szóló, 2020. július 8-i állásfoglalására ([9]),

— tekintettel a 2020 utáni európai fogyatékosságügyi stratégiáról szóló, 2020. június 18-i jelentésére ([10]),

— tekintettel a fogyatékossággal élő nők helyzetéről szóló, 2018. november 29-i állásfoglalására ([11]),

— tekintettel az európai fogyatékosságügyi stratégia végrehajtásáról szóló, 2017. november 30-i állásfoglalására ([12]),

— tekintettel a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény végrehajtásáról szóló, 2016. július 7-i állásfoglalására, különös tekintettel a CRPD-bizottság záró észrevételeire ([13]),

---

([5]) HL L 327., 2016.12.2., 1. o.
([6]) HL L 151., 2019.6.7., 70. o.
([7]) HL L 183., 1989.6.29., 1. o.
([8]) HL L 167., 2018.7.4., 28. o.
([9]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2020)0183.
([10]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2020)0156.
([11]) HL C 363., 2020.10.28., 164. o.
([12]) HL C 356., 2018.10.4., 110. o.
([13]) HL C 101., 2018.3.16., 138. o.

2021. március 10., szerda

— tekintettel a fogyatékossággal élő személyek jogaival foglalkozó ENSZ-bizottság által az Európai Unió bevezető jelentéséhez kapcsolódóan elfogadott témajegyzékről szóló, 2015. május 20-i állásfoglalására ([14]),

— tekintettel a fogyatékossággal élő személyek mobilitásáról és befogadásáról, valamint a 2010–2020 közötti időszakra vonatkozó európai fogyatékosságügyi stratégiáról szóló, 2011. október 25-i állásfoglalására ([15]),

— tekintettel a munkaerőpiacról kiszorultak aktív befogadásának elősegítéséről szóló 2009. május 6-i állásfoglalására ([16]),

— tekintettel a siketek jelnyelveiről szóló, 1988. június 17-i állásfoglalására ([17]), a jelnyelvekről szóló, 1998. november 18-i állásfoglalására ([18]), valamint a jelnyelvekről és a szakképzett jelnyelvi tolmácsokról szóló, 2016. november 23-i állásfoglalására ([19]),

— tekintettel a Covid19-világjárvány és annak következményei elleni küzdelemre irányuló összehangolt uniós fellépésről szóló, 2020. április 17-i állásfoglalására ([20]),

— tekintettel „Az alapvető jogok helyzete az Európai Unióban 2017-ben” című, 2019. január 16-i állásfoglalására ([21]),

— tekintettel a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv alkalmazásáról szóló, 2016. szeptember 15-i állásfoglalására ([22]),

— tekintettel az „A” Tematikus Főosztály vonatkozó tanulmányaira, különösen a „Diszkrimináció és a fogyatékossággal élő női munkavállalók foglalkoztatáshoz való hozzáférése” című, 2017. évi tanulmányra, valamint az „Észszerű alkalmazkodás és védett műhelyek a fogyatékossággal élő személyek számára: A beruházások költségei és megtérülése” című, 2015. évi tanulmányra,

— tekintettel az Európai Parlament Kutatószolgálatának vonatkozó tanulmányaira, különösen „A fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény (CRPD) uniós végrehajtása” és „Az uniós közigazgatásnak a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény szerinti kötelezettségei” című, 2016. évi európai végrehajtás-értékelési tanulmányokra,

— tekintettel az Európai Unió Bíróságának bővülő ítélkezési gyakorlatára a 2000/78/EK irányelv értelmezésével kapcsolatban,

— tekintettel az európai ombudsman 2018. és 2019. évi éves jelentésére,

— tekintettel az európai ombudsman arra vonatkozó stratégiai vizsgálataira, hogy a Bizottság hogyan biztosítja weboldalainak akadálymentességét a fogyatékossággal élő személyek számára (OI/6/2017/EA), illetve hogy a Bizottság hogyan kezeli a fogyatékossággal élő személyeket az Európai Közösségek intézményeinek alkalmazottaira vonatkozó közös egészségbiztosítási rendszer keretében (OI/4/2016/EA), továbbá az Európai Személyzeti Felvételi Hivatal által az uniós köztisztviselők kiválasztására alkalmazott eljárásban a látássérült pályázók esetében a kiválasztási eljárások akadálymentességéről szóló, 1337/2017/EA és a 1338/2017/EA számú ügyben végzett közös vizsgálat során hozott határozatára,

— tekintettel az európai ombudsman saját kezdeményezésű vizsgálatára az alapvető jogoknak az uniós kohéziós politika végrehajtása során való tiszteletben tartásáról (OI/8/2014/AN),

---

([14]) HL C 353., 2016.9.27., 41. o.
([15]) HL C 131. E, 2013.5.8., 9. o.
([16]) HL C 212. E, 2010.8.5., 23. o.
([17]) HL C 187., 1988.7.18., 236. o.
([18]) HL C 379., 1998.12.7., 66. o.
([19]) HL C 224., 2018.6.27., 68. o.
([20]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2020)0054.
([21]) HL C 411., 2020.11.27., 94. o.
([22]) HL C 204., 2018.6.13., 179. o.

— tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság „A fogyatékossággal élők jogaira vonatkozó uniós menetrend (2020–2030) alakítása” című véleményére,

— tekintettel az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének tematikus jelentéseire, többek között a koronavírus-járványról szóló hírleveleire,

— tekintettel az egyenlőségre vonatkozó adatokkal kapcsolatos gyakorlatok gyűjteményére és az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtésének és felhasználásának javításáról szóló iránymutatásokra (iránymutatások az egyenlőségre vonatkozó adatokról), amelyeket az EU megkülönböztetésmentességgel, egyenlőséggel és sokszínűséggel foglalkozó magas szintű munkacsoportjának az egyenlőségre vonatkozó adatokkal foglalkozó alcsoportja készített,

— tekintettel a Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézetének a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó mutatójára,

— tekintettel az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségére vonatkozó ENSZ-irányelvekre,

— tekintettel a fogyatékossággal élő személyeket képviselő szervezetek, különösen az Autism Europe, a Bundesarbeitsgemeinschaft Inklusionsfirmen, az Európai Vakok Uniója, az Európai Fogyatékosügyi Fórum, az Önálló Életvitel Európai Hálózata, a Siketek Európai Uniója, az Inclusion Europe, az International Federation for Spina Bifida and Hydrocephalus és a Mental Health Europe által készített jelentésekre és ajánlásokra, valamint az Equinet és a fogyatékossággal élő személyek jogaival foglalkozó kutatók jelentéseire és ajánlásaira,

— tekintettel eljárási szabályzatának 54. cikkére, valamint az Elnökök Értekezlete 2002. december 12-i ülésén hozott, a saját kezdeményezésű jelentések engedélyezésére vonatkozó eljárásról szóló határozatának 1. cikke (1) bekezdésének e) pontjára és 3. mellékletére,

— tekintettel az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság, a Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság és a Petíciós Bizottság véleményére,

— tekintettel a Foglalkoztatási és Szociális Bizottság jelentésére (A9-0014/2021),

A. mivel a fogyatékossággal élő személyeknek ([23]) joguk van a teljes munkaerőpiaci és a társadalmi részvételhez, azonban az EU-ban gyakran hátráltatják őket alapvető jogaik gyakorlásában; mivel jelentős többségük ki van zárva a nyitott munkaerőpiacról, és megtagadják tőlük a másokkal egyenlő alapon történő munkavállaláshoz való jogukat, vagy csak jelentős nehézségek árán és nem egyenlő feltételek mellett tudnak munkát vállalni;

B. mivel a fogyatékossággal élő személyeket továbbra is fogyatékosságukon és nemükön, fajukon, etnikai hovatartozásukon, életkorukon, vallásukon vagy meggyőződésükön, szexuális irányultságukon, migrációs helyzetükön vagy társadalmi-gazdasági hátterükön – többek között iskolai végzettségükön – alapuló többszörös és interszekcionális megkülönböztetés és hátrány éri; mivel a megkülönböztetés a munkaciklus különböző szakaszaiban jelen van, kezdve a munkaerő-felvétellel, ami a fogyatékossággal élő személyek társadalmi kirekesztéséhez vezethet; mivel a megkülönböztetés és a munkahelyi sokszínűség hiánya jelentős emberi és gazdasági költségekkel jár;

C. mivel a Charta tilt bármilyen megkülönböztetést, beleértve a fogyatékosságon alapuló megkülönböztetést is, és elismeri a fogyatékossággal élő személyek jogait ([24]);

D. mivel az EU 2010 decemberében vált a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény részes felévé, és az egyezmény az EU számára 2011 januárjában lépett hatályba; mivel a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény kötelező az EU-ra, annak intézményeire és tagállamaira nézve, amelyek kötelesek az egyezményt közvetlenül és teljes körűen végrehajtani, beleértve a munkáról és foglalkoztatásról szóló 27. cikkét; mivel elfogadása óta történt ugyan néhány előrelépés a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény céljainak elérése terén, de ezek korántsem elegendők;

([23]) A „fogyatékossággal élő személyek” fogalmát a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény 1. cikkében meghatározottak szerint alkalmazzuk: „fogyatékossággal élő személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.”

([24]) A Charta 21. és 26. cikke.

2021. március 10., szerda

E. mivel az EU ezért köteles összeegyeztetni fellépéseit a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel, és az Európai Unió Bírósága (EUB) köteles az uniós jogszabályokat, beleértve a foglalkoztatás egyenlőségéről szóló irányelvet, az egyezménnyel összeegyeztethető módon értelmezni;

F. mivel a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény elutasítja a fogyatékosság orvosi modelljét, és ehelyett a fogyatékosság emberi jogi és szocio-kontextuális modelljét támogatja; mivel a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény inkluzív egyenlőséget követel meg a fogyatékossággal élő személyek számára; mivel a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény elismeri a fogyatékossággal élő személyek azon jogát, hogy másokkal egyenlő alapon dolgozzanak, szabadon választhassanak foglalkozást, a társadalom elfogadott tagjai legyenek és nyílt, befogadó és hozzáférhető munkakörnyezetben dolgozzanak;

G. mivel – a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményben rögzített fogalommeghatározással és előírásokkal összhangban – az észszerű alkalmazkodás az egyén sajátos igényeire összpontosít, míg a pozitív intézkedések az esetleges megkülönböztetésnek kitett személyek egész csoportjára vonatkoznak; mivel mindkettő szükséges a munkahelyi sokszínűség eléréséhez és annak biztosításához, hogy a fogyatékossággal élő személyek egyenlően élhessenek a munkához való jogukkal; mivel nincsenek egyértelmű uniós iránymutatások az ésszerű alkalmazkodást érintően, és a munkaadók gyakran nem értik annak lényegét, így egyáltalán nem vagy csak részben biztosítják; mivel a fogyatékossággal élő munkavállalók szükségleteihez való ésszerű alkalmazkodás jelentősen kihat munkahelyük minőségére, karrierlehetőségeikre és a munka fenntarthatóságára;

H. mivel a fogyatékossággal élő személyek foglalkoztatásának egyik kulcsfontosságú eleme a közösségi életben való részvételük és az intézményi támogatásról a közösségi alapú támogatásra való áttérés; mivel a tagállamokban végig kell vinni a fogyatékossággal élőket ellátó intézmények kitagolásának folyamatát, mivel a fogyatékossággal élő személyeknek joguk van közösségben élni és abban teljes mértékben részt venni; mivel a kitagolás terén elért eredmények nagyon eltérőek a tagállamokban, és még mindig egymillió ember él intézményekben annak ellenére, hogy az EU-ban külön szakpolitikákat vezettek be és jelentős finanszírozást osztottak szét ebből a célból;

I. mivel a 2000-ben hatályba lépett foglalkoztatási egyenlőségről szóló irányelv (a továbbiakban: az irányelv) jelenleg a legfontosabb uniós jogi eszköz a fogyatékossággal élő személyek megkülönböztetéssel szembeni védelme érdekében; mivel az egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség biztosítása az EU és tagállamai megosztott hatáskörébe tartozik;

J. mivel az irányelv csak részben igazodik a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményhez, mivel nem a fogyatékosság emberi jogi modelljén alapszik, nem foglalkozik feltételezett vagy jövőbeli fogyatékosságon alapuló megkülönböztetéssel, nem foglalkozik az interszekcionális megkülönböztetéssel, nem írja elő a tagállamok számára, hogy pozitív cselekvési intézkedéseket fogadjanak el, a munka, foglalkoztatás és szakképzés területére korlátozódik, és nem terjed ki az élet minden területére, ahogy azt a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény előírja, nem foglalkozik a munkavégzést célzó szabad mozgással, nem írja elő független ellenőrzési mechanizmusok létrehozását, nem írja elő a fogyatékossággal élő személyek és az őket képviselő szervezetek szisztematikus bevonását a nyomon követés folyamatába, és nem foglalja magában a bontott adatok gyűjtésének kötelezettségét;

K. mivel az irányelv jogilag nem kötelezi a tagállamokat arra, hogy esélyegyenlőségi szervet jelöljenek ki a fogyatékosságon alapuló hátrányos megkülönböztetés kezelésére, ami nagyon problematikus, mivel az esélyegyenlőségi testületek központi szerepet játszanak az egyenlő bánásmódról szóló irányelvek végrehajtásában a megbízatásuk alapján, például nem, faji vagy etnikai származás alapján;

L. mivel az egyenlőségre vonatkozó összehasonlítható adatok gyűjtése létfontosságú a tényeken alapuló szakpolitikai munka és döntéshozatal szempontjából; mivel nem állnak rendelkezésre hivatalos statisztikák, különösen az intézményi gondozásban lévő, fogyatékossággal élő személyekről, valamint az olyan jellemzőkről, mint például faji/etnikai származásuk vagy szexuális irányultságuk, amire az egyenlőségre vonatkozó adatokkal kapcsolatos iránymutatások szintén rámutatnak; mivel az (EU) 2019/1700 rendelet ([25]) jelentős mértékben orvosolni fogja a háztartások körében végzett felmérések foglalkoztatásra vonatkozó adataival, a fogyatékosság típusa szerint bontott adatokkal és a származási országra vonatkozó adatokkal (első és második generáció) kapcsolatos helyzetet, és kísérleti tanulmányokat irányoz elő az intézményi gondozásban lévő személyekről; mivel továbbra is lesznek egyenlőtlenségek, és azokat orvosolni kell;

([25]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1700 rendelete (2019. október 10.) az egyedi szinten, mintavétel útján gyűjtött adatokon alapuló, személyekre és háztartásokra vonatkozó európai statisztikák közös keretének létrehozásáról, a 808/2004/EK, a 452/2008/EK és az 1338/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, valamint az 1177/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet és az 577/98/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről. (HL L 261. I, 2019.10.14., 1. o.).

M. mivel a fogyatékossággal élő személyeknek csupán 50,6 %-a dolgozik (a nők 48,3 %-a és a férfiak 53,3 %-a), szemben a nem fogyatékossággal élő személyek 74,8 %-ával ([26]); mivel az intézményekben élő vagy munkaképtelennek tartott, fogyatékossággal élő személyekre e statisztikák nem terjednek ki ([27]); mivel ezek az adatok nem árulják el a foglalkoztatás típusát, minőségét és feltételeit, például hogy a munkát a nyitott munkaerőpiacon biztosítják-e, és hogy a munkavállalói jogállás keretében garantált-e a munkajogok gyakorlása és a minimálbér biztosítása; mivel a fogyatékossággal élő személyek sokszínű csoportot alkotnak, és gyakran interszekcionális megkülönböztetésnek vannak kitéve, amelynek halmozott következményei kézzelfogható hatást gyakorolnak a foglalkoztatásra;

N. mivel egyes tagállamokban a fogyatékossággal élő személyeket túlnyomórészt védett műhelyekben alkalmazzák; mivel az ilyen védett műhelyeknek a befogadást, a rehabilitációt és a nyitott munkaerőpiacra való mielőbbi átlépést kell szolgálniuk; mivel a védett műhelyek gyakran olyan szegregált környezet, amelyben a fogyatékossággal élő munkavállalók nem rendelkeznek munkavállalói státusszal, munkavállalói jogokkal vagy garantált minimálbérrel; mivel ez egyértelműen a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény megsértését jelenti; megjegyzi, hogy egyes tagállamokban a védett műhelyeket jelenleg a nyitott munkaerőpiacra való kilépésre történő felkészítéshez használják; mivel a – védett munkahelynek is nevezett – védett műhelyek jellemzőire és sokféleségére irányuló európai szintű kutatás segíthet a bevált gyakorlatok azonosításában, emelheti a vita színvonalát és biztosíthatja az uniós jogszabályoknak és a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménynek való megfelelést; mivel a támogatott foglalkoztatás inkluzív modelljei – amennyiben jogokon alapulnak és elismerik őket foglalkoztatásként – tiszteletben tarthatják a fogyatékossággal élő személyek jogait, és elősegíthetik a befogadást és a nyitott munkaerőpiacra való kilépést;

O. mivel a fogyatékossággal élő személyek munkanélküliségi rátája (17,1 %) majdnem kétszerese az általános népességének (10,2 %) ([28]), és a fogyatékossággal élő személyek tovább maradnak munka nélkül, mint a nem fogyatékossággal élő személyek, a képesítésüktől függetlenül;

P. mivel a munkanélküliségi ráta a fogyatékossággal élő fiatalok (16 és 24 év közöttiek) körében a legmagasabb, 24,9 %, szemben a teljes népesség ugyanezen szegmensének 16,6 %-ával; mivel ez a különbség elválaszthatatlanul összekapcsolódik az oktatási lehetőségekkel;

Q. mivel a fogyatékossággal élő nők, akik a teljes női népesség 16 %-át és a fogyatékossággal élők teljes népességének 60 %-át teszik ki az EU-ban, az élet minden területén továbbra is többszörös és interszekcionális megkülönböztetéssel szembesülnek; mivel a fogyatékossággal élő nők gazdasági inaktivitási rátája az összes munkaképes korú (16–64 éves) nőre vonatkozó rátánál több mint kétharmaddal magasabb; mivel a fogyatékossággal élő nőknek csupán 20,7 %-a dolgozik teljes munkaidőben, szemben a fogyatékossággal élő férfiak 28,6 %-ával;

R. mivel elsősorban a nőkre hárul a háztartás ellátása, és ők teszik ki a fogyatékossággal élő személyek gondozását végzők nagy többségét; mivel a fogyatékossággal élő gyermekeket gondozó egyedülálló anyákat komolyan fenyegeti a szegénység és a társadalmi kirekesztés veszélye; mivel az életkoron alapuló megkülönböztetés minden korcsoportot érint, a lehetséges sztereotípiákkal és akadályokkal együtt; mivel a fogyatékossággal élő idős nők gyakran egyedül gondozzák a fogyatékossággal élő családtagokat; mivel ez közvetlenül kihat a szegénységgel és a társadalmi kirekesztéssel szembeni kiszolgáltatottságukra, valamint a munkahelyekhez való hozzáférésükre és szakmai fejlődésükre, és negatívan befolyásolhatja foglalkoztatási feltételeiket;

S. mivel a tágabb értelemben vett Európában több mint 30 millió vak és gyengén látó személy él; mivel az ő körükben az átlagos munkanélküliségi ráta 75 % – és a nők körében még ennél is magasabb –, ami társadalmi kirekesztésükhöz és elszegényedésükhöz vezet ([29]); mivel az EU-ban mintegy egymillió siket jelnyelvet használó személy és 51 millió nagyothalló ember van, akik közül sokan szintén használnak jelnyelvet, akiknek munkanélküliségét nem kutatják

([26]) Jövedelmekre és életkörülményekre vonatkozó uniós statisztikák (EU-SILC) 2017.
([27]) Ugyanott.
([28]) EU-SILC 2017.
([29]) Az ONCE és az Európai Vakok Szövetsége: „Jelentés a vakok és gyengénlátók helyzetéről az európai foglalkoztatás tekintetében 10 évvel a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény elfogadása után: kihívások és lehetőségek”, 2019. október.

kellőképpen, így arról nem rendelkezünk adatokkal; mivel mintegy hétmillió értelmi fogyatékossággal élő személy él az EU-ban, akiknek foglalkoztatási szintje lényegesen alacsonyabb az átlagosnál ([30]); mivel a becslések szerint Európa-szerte az autizmus spektrumzavarral érintett személyek csupán mintegy 10 %-a dolgozik, főként részmunkaidős és rosszul fizetett állásokban, alulképzett munkakörökben vagy védett környezetben ([31]);

T. mivel az EU-ban a fogyatékossággal élő személyek körében a nők 29,5 %-a és a férfiak 27,5 %-a van kitéve a szegénység és a társadalmi kirekesztés kockázatának, míg a teljes népességre vetítve ez az arány 22,4 %; mivel a fogyatékossággal élő személyeket nagyobb valószínűséggel sújtja a dolgozói szegénység (11 %), mint a nem fogyatékossággal élőket (9,1 %), ami a fogyatékosság miatti többletköltségeknek – például egészségügyi, logisztikai és emberi támogatás – tudható be, valamint annak, hogy a foglalkoztatás ideje alatt megvonják tőlük fogyatékossági ellátásaikat, továbbá hogy kevesebbet keresnek, mint hasonló munkakörben dolgozó kollégáik, és kisebb valószínűséggel léptetik elő őket ([32]); mivel a szegénység kockázata még jelentősebb azok esetében, akik súlyosabb fogyatékossági szintet jelentenek be;

U. mivel a fogyatékossággal élő személyek aránytalanul nagy százaléka hajléktalan, és a fogyatékossággal élő személyek esetében fokozott a hajléktalanná válás kockázata; mivel a hajléktalanoknál az életkörülményeikből eredő kockázatok – például végtagok amputálása – következtében is kialakulhat fogyatékosság;

V. mivel az interszekcionális megkülönböztetés halmozott hatásai miatt feltételezhető, hogy a fogyatékossággal élő romák több akadállyal szembesülnek, jobban sújtja őket a munkanélküliség és a szegénység, és kevésbé férnek hozzá az oktatáshoz és a szolgáltatásokhoz, mint a nem fogyatékossággal élő társaik ([33]);

W. mivel a fogyatékossággal élő LMBTI-személyek halmozott problémákkal szembesülnek a foglalkoztatás terén: 16 %-uk számolt be arról, hogy identitása miatt nem vették fel egy munkahelyre vagy nem léptették elő, miközben az LMBTI-személyek körében ennek általános előfordulási aránya 10 %; mivel a fogyatékossággal élő LMBTI-személyek egynegyedével fordult elő, hogy becsmérlő megjegyzések, bántalmazás és más visszaélések céltáblája volt, illetve hogy beleegyezésük nélkül a közösség tudomására hozták nemi orientációjukat ([34]);

X. mivel a fogyatékossággal élő személyek körében nemrégiben végzett uniós szintű felmérés szerint 96 %-uk úgy véli, hogy a nyitott munkaerőpiachoz való hozzáférésük nem megfelelő vagy javításra szorul, mindössze 10 %-uk véli úgy, hogy a meglévő jogszabályok megfelelő védelmet nyújtanak a fogyatékossággal élő személyek számára a nyitott munkaerőpiacon történő megkülönböztetéssel szemben, és 18 %-uk nem is tudott róla, hogy országukban létezik olyan jogszabály, amely megvédené őket a megkülönböztetéssel szemben ([35]);

Y. mivel ezek az adatok azt mutatják, hogy az EU 2010–2020 közötti fogyatékosságügyi stratégiája nem helyezett kellő hangsúlyt a fogyatékossággal élő személyek foglalkoztatására és az őket érintő interszekcionális megkülönböztetésre;

Z. mivel a munkahelyi zaklatás, beleértve a szexuális zaklatásokat és a szóvátétel miatti megtorlásokat is, akadályozzák a munkához és a foglalkoztatáshoz való hozzáférést, az állások megtartását és az egyenlő munkahelyi előmenetelt, különösen a fogyatékossággal élő nők esetében;

AA. mivel a fogyatékossággal élő személyek által a munkaerőpiacon elszenvedett hátrányok, kirekesztés és megkülönböztetés nem önmagában álló jelenség, hanem összefügg az inkluzív oktatás hiányával, többek között a kisgyermekkorban, az egész életen át tartó tanulással, beleértve a szakképzést is, a lakhatás és az egészségügy terén fennálló akadályokkal, szegregációval és megkülönböztetéssel, valamint a közlekedés és más termékek és szolgáltatások akadálymentességének hiányával; mivel ezért a helyzet orvoslásához összetett megközelítésre és átfogó intézkedésekre van szükség;

AB. mivel kulcsfontosságúak a munkahelyen a mentális jóllét előmozdítására, valamint a rossz mentális állapot és a pszichoszociális fogyatékosságok megelőzésére irányuló intézkedések;

AC. mivel a munkahelyek, a közlekedés és a támogató szolgáltatások – különösen a személyes támogatás – valamint a társadalom egészének akadálymentessége elengedhetetlen ahhoz, hogy a fogyatékossággal élő személyek ténylegesen élhessenek az önálló életvitelhez és a munkához való jogukkal; mivel a tagállamoknak támogatniuk kell az

([30]) Inclusion Europe.
([31]) Autism Europe: „Az autizmus és a munka – Együtt képesek vagyunk rá” (Autism and Work – Together we can), 2014.
([32]) Egyenlőségi és emberi jogi bizottság, 107. sz. kutatási jelentés – Bérszakadékok kutatása, „A fogyatékossági bérszakadék”, 2017. augusztus.
([33]) European Centre for Minority Issues, 8. sz. tanulmány: „Not Even in the Margins: Where are Roma with Disabilities?”, 2016. február.
([34]) Stonewall, „LMBT in Britain – Work Report”, 2018.
([35]) A felmérést az Önálló Életvitel Európai Hálózata (ENIL) készítette.

akadálymentes épített környezet létrehozását is; mivel átültetését követően a termékekre és szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentességi követelményekről szóló (EU) 2019/882 irányelv jelentős előrelépést fog biztosítani az akadálymentes társadalom megvalósítása felé, és mivel átültetésének ezért időben meg kell történnie és azt szorosan nyomon kell követni;

AD. mivel az a politika, amely értelmében azonnal megvonják az ellátásokat, amint egy fogyatékossággal élő személy fizetett munkába lép, nagy kockázatokkal jár és nagy stresszt eredményez, jelentősen akadályozza a munkavállalást, és társadalmilag igazságtalan, mert nem veszi figyelembe a fogyatékosságból eredő magasabb költségeket;

AE. mivel a fogyatékosság fogalommeghatározása és értékelése közötti tagállami eltérések, a tagállamokban alkalmazott, gyakran nem egyértelmű besorolási módszerek sokfélesége, valamint a fogyatékos státusz kölcsönös elismerésének hiánya akadályozza a fogyatékossággal élő személyek Unión belüli szabad mozgását;

AF. mivel a figyelemfelkeltés elengedhetetlen ahhoz, hogy a munkáltatók és a munkavállalók képesek legyenek a megkülönböztetésmentességgel kapcsolatos kötelezettségeik és jogaik ismerete alapján a megfelelő fellépésre és reagálásra;

AG. mivel az új technológiák, nevezetesen a mesterséges intelligencián alapuló rendszerek képesek hatékony, hozzáférhető és megkülönböztetéstől mentes felvételi folyamatok kifejlesztésére, de a nem inkluzív jellegű technológiai fejlesztések új akadályok és megkülönböztetési módok megjelenésének kockázatát hordozhatják; mivel a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény 9. cikke megköveteli az információk hozzáférhetővé tételét, valamint a kommunikációs technológiákhoz és rendszerekhez való hozzáférhetőség másokkal egyenlő alapon történő biztosítását;

1. felszólítja az uniós intézményeket és a tagállamokat, hogy erősítsék meg elkötelezettségüket a fogyatékossággal élő személyek számára biztosítandó inkluzív egyenlőség megvalósítása, és a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény teljes körű végrehajtása iránt, beleértve a munkáról és foglalkoztatásról szóló 27. cikkét is; e célból felszólítja őket, hogy fokozzák erőfeszítéseiket a befogadó, akadálymentes és megkülönböztetésmentes, életciklus-alapú holisztikus politikai megközelítést alkalmazó munkaerőpiac létrehozására a fogyatékossággal élő személyek és mindenki számára, összhangban az uniós szerződésekkel és a szociális jogok európai pillérében meghatározott jogokkal, valamint az ENSZ 2030-as menetrendjében és a fenntartható fejlődési célokban rögzített nemzetközi értékekkel; felszólítja az EU-t és a tagállamokat a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló egyezmény fakultatív jegyzőkönyvének ratifikálására;

2. úgy véli, hogy mielőbb felül kell vizsgálni a foglalkoztatási egyenlőségről szóló irányelvet, hogy teljes összhangba kerüljön a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel, és létrejöjjön egy részvételi folyamat, amelynek célja a fogyatékossággal élő személyeket képviselő szervezetek közvetlen és teljes körű bevonásának biztosítása;

A befogadó és akadálymentes munkahelyekért

3. felszólítja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy fogadjanak el egyetemes tervezési szabványokat és iránymutatásokat a környezet, a programok, a szolgáltatások és a termékek akadálymentesítésére vonatkozóan – beleértve a munkahelyeket, azok felszereltségét és létesítményeit is – annak érdekében, hogy mindenki által használhatók legyenek;

4. felszólítja a tagállamokat, hogy gondoskodjanak a fogyatékossággal élő személyek igényeihez való észszerű alkalmazkodás biztosításáról a munkahelyeken anélkül, hogy ennek költségeit a munkavállalók fizetnék; felszólítja a Bizottságot, hogy az irányelv 5. cikkének a nemzeti jogba való hatékony átültetése érdekében az észszerű alkalmazkodásra vonatkozóan dolgozzon ki egyértelmű uniós iránymutatásokat, amelyek az egyének szükségleteivel összhangban részletezik annak lehetséges formáit; felhívja a Bizottságot, hogy indítson kötelezettségszegési eljárásokat, és ösztönözze a tagállamokat, gondoskodjanak arról, hogy az észszerű alkalmazkodás biztosításának elmulasztása esetén szankciórendszer álljon rendelkezésre, mivel e mulasztás a megkülönböztetés egyik formája; úgy véli, hogy a Parlament élhet azzal a lehetőséggel, hogy felszólítja a Bizottságot ilyen kötelezettségszegési eljárások megindítására; felhívja a tagállamokat, hogy készítsenek támogató és útmutató anyagokat, és biztosítsanak megfelelő képzést hozzáférhető formátumban a munkaadók, a felelős szervek, a munkavállalók és a fogyatékossággal élő személyek számára, hogy fejlesszék a szükséges ismereteket, készségeket és tudatosságot az észszerű alkalmazkodás gyakorlati megvalósításával kapcsolatban, ezáltal is eloszlatva az annak megfizethetetlen költségeiről szóló tévhitet;

5. határozottan elítéli, hogy a 2000/78/EK tanácsi irányelv végrehajtása egyes tagállamokban nem egyenletes és nem kielégítő, és e tagállamok nem követik nyomon és nem szankcionálják hatékonyan és egységesen az uniós jog folyamatos megsértését;

2021. március 10., szerda

6. kijelenti, hogy minden embert megillet a törvény előtti egyenlőséghez és mindennemű hátrányos megkülönböztetés elleni védelemhez fűződő jog, amelyet elismer Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, az ENSZ egyezménye a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről, a polgári és politikai jogokról szóló, valamint a gazdasági, szociális és kulturális jogokról szóló nemzetközi egyezségokmányok, továbbá az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény, amelyek mindegyikét minden tagállam aláírta; emlékeztet arra, hogy a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) 111. számú egyezménye megtiltja a hátrányos megkülönböztetést a foglalkoztatás és a munkavégzés minden területén;

7. felszólítja a tagállamokat, hogy a befogadó munkahelyek előmozdítása érdekében alkalmazzanak kötelező munkahelyi sokszínűségi kvótákat vagy vizsgálják meg ezek bevezetését, és hatékony és arányos szankciókkal sújtsák a meg nem felelést; javasolja, hogy a bírságokból befolyó összegeket a befogadás szolgálatában fektessék be; hangsúlyozza, hogy ezeknek az intézkedéseknek a kisebb szervezeteket figyelembe véve arányosaknak kell lenniük; sürgeti a tagállamokat, hogy támogassák az állami és magánvállalkozásokat a mérhető célkitűzéseket és rendszeres értékeléseket tartalmazó, éves sokszínűségi terveik végrehajtásában, és támogassák a munkáltatókat a fogyatékossággal élő személyek felvételében, azáltal, hogy létrehozzák a fogyatékossággal élő álláskeresők önkéntes listáját vagy egyablakos kapcsolattartó pontját, ahonnan felvehetik a jelentkezőket; felhívja a tagállamokat, hogy a kvóták bevezetésével egy időben biztosítsanak képzést a munkaadók számára az alkalmazandó szabályok tartalmáról és hatályáról; felhívja a tagállamokat, hogy bízzák meg az állami foglalkoztatási szolgálatokat a fogyatékossággal élő álláskeresők önkéntes listájának elkészítésével, hogy segítsék a munkaadókat a sokszínűségi kvóták követelményének teljesítésében;

8. felszólítja az uniós intézményeket, hogy jó példával járjanak elöl azáltal, hogy bevezetnek egy általános, illetve egy célzottan a fogyatékossággal élő személyek felvételére vonatkozó sokszínűségi kvótát, belső iránymutatásokat dolgoznak ki az észszerű alkalmazkodásra vonatkozóan, biztosítják a méltányosságot és teljes akadálymentességet a felvételi folyamatban és a munkahelyen, valamint minden szinten alkalmaznak különféle fogyatékossággal élő személyeket, továbbá az állások betöltéséhez aktívan keresnek fogyatékossággal élő személyeket; felszólítja a tagállamokat, hogy ugyanezt tegyék közigazgatásukban;

9. felszólítja a tagállamokat, hogy fogadjanak el fenntartható, inkluzív foglalkoztatáspolitikákat, például adaptált munkaerő-felvételi eljárásokat, a munkaköri feladatok részekre bontását (job carving), személyre szabott, rugalmas és támogatott foglalkoztatást, munkakörmegosztást, egyedi besorolást és támogatást, valamint inkluzív vállalkozásokat, figyelembe véve a különböző típusú fogyatékossággal élő személyek sajátos jellemzőit, és ezáltal megkönnyítve a munkaerőpiachoz való hozzáférésüket; felszólítja a tagállamokat, hogy:

— alkalmazzanak pénzügyi ösztönzőket és egyéb pénzügyi támogatási intézkedéseket olyan vállalatok, köztük kkv-k számára, amelyek fogyatékossággal élő személyeket toboroznak, vagy szakképzést és tanulószerződéses gyakorlati képzést biztosítanak számukra;

— támogassák azokat a befogadó vállalatokat, amelyek közbeszerzés útján foglalkoztatást biztosítanak a fogyatékossággal élő személyek számára a nyílt munkaerőpiacon;

— mozdítsák elő a személyre szabott munkaerő-közvetítési modelleket;

— mozdítsák elő a fogyatékossággal élő személyek foglalkoztatásával kapcsolatos vállalati társadalmi felelősségvállalást és támogassák azokat a szociális gazdasági szervezeteket, amelyek nyereségüket szociális célokba forgatják vissza;

— valamint tájékoztassák a munkáltatókat ezekről a politikákról és ösztönzőkről;

felszólítja a tagállamokat, hogy segítsék azokat a vállalatokat, amelyek célzott pozitív intézkedéseket kínálnak a halmozott hátrányok kezelésére; felszólítja a tagállamokat, hogy osszák meg egymással a bevált gyakorlatokat, hogy azok alapján ki tudják dolgozni azon intézkedések kombinációját, amelyek hatékonyan alkalmazhatók a fogyatékossággal élő személyek egyenlő foglalkoztatásának előmozdítására;

10. felszólítja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy a fogyatékossággal élő személyek aktív bevonásával sürgősen vezessenek be intézkedéseket a munka jövőjével kapcsolatos fő tendenciáknak a fogyatékosság szempontjából történő értékelésére annak érdekében, hogy olyan konkrét intézkedéseket határozzanak meg és vezessenek be, amelyek befogadóbbá teszik a munkaerőpiacot, figyelembe véve a fogyatékossággal élő személyek sokféleségét; ezzel összefüggésben hangsúlyozza a megfelelően finanszírozott, befogadó és hozzáférhető kezdeményezések fontosságát, amelyek a fogyatékossággal élő személyek egész életen át tartó tanulását – ideértve szakképzését – és készségeik korai életkortól kezdődő fejlesztését célozzák, külön kiemelve a digitális és a zöld készségeket, összhangban az aktuális és jövőbeli munkaerőpiac gyorsan változó realitásaival és igényeivel; hangsúlyozza továbbá annak fontosságát, hogy a fogyatékossággal élő személyek egész életük során megfelelő támogatást kapjanak, jobban kihasználják az innovatív technológiákat az egyenlő versenyfeltételek megteremtése, valamint az oktatás és a foglalkoztatás előtt álló akadályok felszámolása érdekében, valamint hogy segítsék a fogyatékossággal élő személyeket abban, hogy hozzáférjenek az önálló életvitelükhöz nélkülözhetetlen digitális eszközökhöz és szoftverekhez;

11. felszólítja a tagállamokat, hogy növeljék az állami foglalkoztatási szolgálatok kapacitását egy befogadó vállalatokból álló hálózat létrehozása céljából, alkalmazzanak minden szinten szakosodott foglalkoztatási kisegítőket, például munkahelyi mentorokat, akik a fogyatékossággal élő munkakeresők számára személyre szabott igényfelmérést, képzést és támogatást nyújtanak, és munkavégzést segítő asszisztenseket, akik, amíg szükséges, segítik a fogyatékossággal élő személyeket a nyitott munkaerőpiacon végzett munkájukban;

12. felszólítja a tagállamokat, hogy támogassák az oktatásban az emberi jogi alapú megközelítéseket az inkluzív és megkülönböztetéstől mentes oktatási rendszerek létrehozása érdekében, valamint támogassák a megfelelő karokon tanuló egyetemi hallgatók részére az egyetemes tervezés, az észszerű alkalmazkodás és a munkahelyi sokszínűség területét érintő képzések kidolgozását és biztosítását fogyatékossággal élő személyek bevonásával, és segítsék elő a munkahelyi mentorok, a munkavégzést segítő asszisztensek és a fogyatékossággal és sokszínűséggel foglalkozó tanácsadók képzését, különös tekintettel a különböző fogyatékosságok sajátosságaira;

13. felszólítja a tagállamokat, hogy a fogyatékossággal élő személyek képviselőivel együtt folyamatosan értékeljék a meglévő védett műhelyek jellemzőit, sokféleségét és hatékonyságát a tekintetben, hogy azok felvértezik-e a fogyatékossággal élő személyeket a nyílt munkaerőpiacon való elhelyezkedéshez szükséges készségekkel, és biztosítsák, hogy az ilyen műhelyekben dolgozókra is kiterjedjen a szociális biztonságra, a munkakörülményekre, a minimálbérekre és a megkülönböztetésmentességre vonatkozó jogi keretek hatálya és védelme, egyúttal fokozatosan szüntessék meg azokat a rendelkezéseket, amelyek sértik a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményt, különösen annak 27. cikkét; felszólítja a Bizottságot, hogy kövesse nyomon ezt a folyamatot; emlékeztet arra, hogy a védett műhelyekben való foglalkoztatást a fogyatékossággal élő személyek munkával töltött életszakasza során csak egy átmeneti lehetőségnek kell tekinteni; e tekintetben felhívja a tagállamokat, hogy a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel teljes összhangban dolgozzanak ki és mozdítsanak elő inkluzív foglalkoztatási modelleket a védett műhelyeken kívül, a nyitott munkaerőpiacon; ragaszkodik továbbá ahhoz, hogy a védett műhelyekben a fogyatékossággal élő munkavállalók számára legalább a nyitott munkaerőpiacon dolgozók munkavállalói jogaival egyenértékű jogokat és jogállást biztosítsanak; felhívja ezzel összefüggésben a tagállamokat, hogy gyorsítsák fel az intézményi kitagolást, biztosítsanak hatékony, regionális és decentralizált ellátási rendszereket, ideértve a társadalom minden szintjén a szociális aktiválási szolgáltatásokat, és biztosítsák a fogyatékossággal élő személyek zökkenőmentesebb részvételét a nyitott munkaerőpiacon és a társadalom egészében;

14. sajnálja, hogy a valláson vagy meggyőződésen, fogyatékosságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés alááshatja az EUSZ célkitűzéseinek elérését;

15. üdvözli a Bizottság kezdeményezéseit, például az Access City díjat, és támogatja a nemzeti, regionális és helyi szintű kezdeményezéseket;

16. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy értelmi vagy pszichoszociális fogyatékossággal élő személyek a jogaik gyakorlása során számos jogi, intézményi, kommunikációs és társadalmi akadályba ütköznek, amelyek megakadályozzák őket abban, hogy szavazzanak, jelöltként induljanak közhivatal betöltésére, gyakorolják a polgári részvételt, vagy egyszerűen beleszólhassanak saját életük alakításába; ösztönzi a tagállamokat, hogy tegyenek azonnali intézkedéseket jogi keretük megreformálására annak biztosítása érdekében, hogy a fogyatékossággal élő személyek az élet minden területén másokkal azonos jogképességgel rendelkezzenek, összhangban a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló egyezmény 12. cikkével, és emlékeztet arra, hogy a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló egyezmény 29. cikkével összhangban garantálni kell a fogyatékossággal élő személyek politikai jogait és annak lehetőségét, hogy e jogokat másokkal azonos alapon gyakorolhassák;

17. felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy biztosítsák, hogy az uniós forrásokat ne lehessen a fogyatékossággal élő személyek olyan szegregált foglalkoztatási rendszereire felhasználni, ahol nincs kilátás a nem védett környezetben való munkavégzésre;

A megkülönböztetésmentes munkahely érdekében

18. sürgeti a Bizottságot és a tagállamokat, hogy fokozzák a fogyatékossággal élő személyekkel, az őket képviselő szervezetekkel és esélyegyenlőségi szerveikkel végzett munkájukat átfogó figyelemfelkeltő kampányok és célzott képzések előkészítése és elindítása érdekében, akadálymentes és jelnyelven elérhető formában célba véve minden területen a munkaadókat, a felelős szerveket és a szélesebb társadalmat a fogyatékossággal élő személyek képességeiről és az általuk nyújtott hozzáadott értékről, valamint a sokszínűség, az egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség előnyeiről a velük szemben jelenleg létező megbélyegzés és előítélet felszámolása, valamint a megfélemlítés, a zaklatás és kizsákmányolás elleni küzdelem és a mindenkit befogadó egyenlőség elérése érdekében;

2021. március 10., szerda

19. hangsúlyozza az információkhoz való hozzáférés fontosságát a megkülönböztetés áldozatai tekintetében; szükségesnek tartja, hogy a tagállamok tegyék meg a megfelelő lépéseket annak érdekében, hogy az áldozatok számára biztosított legyen a jogi eljárás egésze alatt az észszerű, elérhető és akadálymentes jogi támogatás és tanácsadás, ideértve például a bizalmas és személyes tanácsadást, valamint az esélyegyenlőségi szervek vagy a megfelelő közvetítők által nyújtott érzelmi, személyes és erkölcsi támogatást; felhívja továbbá a tagállamokat, hogy lépjenek fel a munkahelyi zaklatással és erőszakkal szemben, amely sérti a személyek méltóságát, illetve bántó munkahelyi környezetet teremt;

20. felszólítja a tagállamokat, hogy hozzanak aktív intézkedéseket annak érdekében, hogy mindenki számára, beleértve a fogyatékossággal élő személyeket is védelmezzék a megkülönböztetésmentességet, összhangban a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló egyezménnyel biztosítsák a munkahelyek, a közlekedés és az épített környezet akadálymentességét, és a fogyatékossággal élő személyek számára biztosítsák az észszerű alkalmazkodást a munka minden szakaszában, a toborzástól az előmenetelen át a biztonságos és egészséges munkakörülményekig és a foglalkoztatási rehabilitációig; felszólítja az uniós intézményeket, hogy tegyék meg ugyanezeket az intézkedéseket; felszólítja a tagállamokat, hogy biztosítsák, hogy a fogyatékossággal élő személyek egyenlő feltételek mellett gyakorolhassák munkavállalói és szakszervezeti jogaikat, valamint hogy védelmet kapjanak a – különösen a fogyatékossággal élő nőket sújtó – erőszakkal, megfélemlítéssel, internetes és egyéb zaklatással szemben, ideértve a szexuális zaklatást is; ennek érdekében sürgeti a tagállamokat, hogy ratifikálják az Isztambuli Egyezményt, amely feltehetőleg keresztirányú hatást gyakorol majd valamennyi uniós jogszabályra, különös tekintettel a fogyatékossággal élő nőkre, akik többszörös megkülönböztetéssel szembesülnek, és akik a leginkább ki vannak szolgáltatva a munkahelyi zaklatásoknak; felszólítja az uniós intézményeket, hogy tegyék meg ugyanezeket az intézkedéseket;

21. hangsúlyozza továbbá egy olyan, a fogyatékossággal élők jogaival kapcsolatos garancia szükségességét, amely a fogyatékossággal élő nők igényeit kielégítő egyedi intézkedéseket tartalmaz;

22. felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy garantálják, hogy az ágazati és vállalati szinten alkalmazott befogadási politikákat a munkavállalók képviselőivel konzultálva dolgozzák ki;

23. felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy nyújtsanak támogatást azon munkavállalóknak, akik valamilyen baleset nyomán bekövetkező fogyatékossággal élnek, a foglalkoztatásuk folytatása vagy az érintett személy új készségeinek megfelelő, a korábbival egyenértékű munkakör biztosítása révén, a sérülés előtt őket megillető jogok és munkakörülmények elvesztése nélkül;

24. felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy a fogyatékossággal élő személyek toborzásának és munkába való visszatérésének támogatása során alkalmazzanak megelőző és inkluzív megközelítést a munkahelyi biztonság és egészségvédelem terén; megjegyzi, hogy ez olyan integrált útvonalakon keresztül érhető el, amelyek összekapcsolják a munkahelyi biztonságot és egészségvédelmet a foglalkoztathatósági intézkedések különböző formáival, például személyre szabott támogatással, tanácsadással, iránymutatással, valamint az általános és a szakképzéshez való hozzáféréssel;

25. felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy foglalkozzanak a meglévő, nemek közötti, fogyatékosságon és etnikai származáson alapuló bérkülönbségekkel, ezáltal küzdve a munkahelyi akadályokkal szembesülő és a többszörös megkülönböztetésnek kitett munkavállalók – különösen az LMBTI-személyek, a nők, a romák és a menekültek – közvetlen és közvetett bérdiszkriminációja és az őket érintő dolgozói szegénység kockázata ellen; várja a Bizottság előterjesztését a bérek munkahelyi átláthatóságáról szóló, 2021 első negyedévére bejelentett jogszabályról, amely a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokat, különösen a fogyatékossággal élő személyeket sújtó bérszakadék elleni küzdelemre irányul;

26. hangsúlyozza, hogy biztosítani kell a transznemű személyek foglalkoztatás területén megnyilvánuló hátrányos megkülönböztetéssel szembeni védelmének hatékonyságát, és felhívja a tagállamokat, hogy küzdjenek e megkülönböztetés ellen, különösen a foglalkoztatás területén;

27. felszólítja a tagállamokat, hogy a munkaerőpiacra való belépésükkor vagy egy bizonyos jövedelemküszöb meghaladásakor ne fosszák meg a fogyatékossággal élő személyeket a fogyatékossággal kapcsolatos többletköltségeik fedezésére szolgáló fogyatékossági jogosultságaiktól, mivel ez a gyakorlat hozzájárul a dolgozói és az időskori szegénységhez, hiszen e jogosultságok célja, hogy segítsék a fogyatékossággal élő személyeket az akadályok legyőzésében és nagyban hozzájárulnak méltóságuk és egyenlőségük biztosításához;

28. felhívja a tagállamokat, hogy biztosítsanak kellő rugalmasságot a szociális támogatások és ellátások nyújtása során annak érdekében, hogy azok hozzáigazíthatók legyenek a fogyatékossággal élő személyek egyéni igényeihez és karrierjéhez;

29. felhívja a Bizottságot annak értékelésére, hogy a tagállamok hoztak-e részletes rendelkezéseket annak biztosítására, hogy az emberek gyakorolhassák a szülési szabadsághoz, az apasági szabadsághoz, a szülői szabadsághoz és a gondozási szabadsághoz, valamint a rugalmas munkavégzéshez való jogukat, és hogy ezek igazodnak-e a fogyatékossággal élő anyák, a fogyatékossággal élő vagy tartós betegségben szenvedő gyermeket nevelő anyák, illetve a sajátos körülményekkel – például koraszüléssel – szembesülő anyák eltérő igényeihez; ambiciózusabb intézkedésekre szólít fel a férfiak gondozóként betöltött egyenlő szerepének előmozdítása érdekében; felhívja a tagállamokat, hogy terjesszenek elő nemzeti stratégiákat a házi gondozók támogatására; kitart amellett, hogy a nők egyenlő munkaerőpiaci részvételének biztosítása érdekében magas színvonalú és hozzáférhető gyermekgondozási szolgáltatásokra van szükség;

30. felszólítja a Bizottságot, hogy a fogyatékossággal élő személyeket képviselő szervezetekkel folytatott konzultációt követően tegyen javaslatot az esélyegyenlőségi szervekre vonatkozó normákról szóló jogszabályra, ezáltal erősebb felhatalmazást és megfelelő forrásokat adva számukra a fogyatékossággal élő személyeket megillető egyenlő bánásmód és a mindenki számára akadálymentesen hozzáférhető információk terjesztésének biztosítására;

31. felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy biztosítsanak fenntartható finanszírozást a fogyatékossággal élő személyeket képviselő szervezetek kapacitásépítéséhez, felismerve azok fontos szerepét a fogyatékossággal élő személyekkel szembeni megkülönböztetés elleni küzdelemben;

32. felszólítja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy harmonizálják a fogyatékosság fogalmának meghatározását, és biztosítsák a fogyatékos státusz tagállamok közötti kölcsönös elismerését annak érdekében, hogy garantálják a fogyatékossággal élő személyek szabad mozgását és az uniós polgársághoz fűződő jogaik gyakorlását; e célból felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy vizsgálják meg a meglévő jogszabályokat, és gyűjtsék össze a tagállamok bevált gyakorlatait; elismeri, hogy a mozgás szabadsága alapvető jog az EU-ban; felszólítja ezért a Bizottságot és a tagállamokat, hogy terjesszék ki az uniós fogyatékossági kártya használatát valamennyi tagállamra és szélesítsék alkalmazási körét, lehetővé téve a fogyatékos státusz elismerését és a szolgáltatásokhoz való hozzáférést az egész EU-ban, megkönnyítve ezzel a fogyatékossággal élő személyek külföldi letelepedését és munkavállalását; felhívja a Bizottságot, hogy hozzon létre egy központi információs pontot, amely a nemzeti jelnyelveken és a fogyatékossággal élő személyek számára hozzáférhető formátumokban nyújt tájékoztatást a fogyatékossággal élő személyek számára elérhető szolgáltatásokról a különböző tagállamokban;

33. felszólítja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy az ENSZ Fogyatékossággal Élő Személyek Jogaival Foglalkozó Bizottságának 5. sz. általános megjegyzésével összhangban ismerjék el és mozdítsák elő az igénylő által irányított személyi segítségnyújtást az önálló életvitel és a munkaerőpiaci befogadás előmozdítása érdekében; emlékeztet arra, hogy a személyi segítségnyújtás különleges jellege miatt a szabad mozgásra vonatkozó rendelkezéseket hozzá kell igazítani a fogyatékossággal élő személyek igényeihez; uniós fellépésre szólít fel a személyi segítségnyújtás kérdésének szabályozása érdekében, különös tekintettel a fogyatékossággal élő személyek és segítőik szabad mozgására;

34. emlékeztet arra, hogy az új technológiák lehetőségeket és kihívásokat is jelentenek valamennyi munkavállaló, különösen a fogyatékossággal élő személyek számára; hangsúlyozza e tekintetben, hogy az új technológiák számottevő kihívást jelenthetnek a fogyatékossággal élő személyek számára az akadálymentesség tekintetében; ezért hangsúlyozza, hogy az akadálymentességet előfeltételként be kell építeni valamennyi uniós kezdeményezésbe, és hogy az EU-nak lépéseket kell tennie az egyetemes tervezés alkalmazásának támogatása érdekében, és biztosítania kell a támogató technológiák rendelkezésre állását és megfizethetőségét; felhívja a Bizottságot, hogy a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló egyezménnyel összhangban egyenlő alapon biztosítsa az információs és kommunikációs technológiák és rendszerek teljes és tényleges akadálymentességét, és ezzel összefüggésben nyújtson iránymutatásokat a mesterséges intelligencia fejlesztői részére, hogy a fejlesztési folyamatok során figyelembe vegyék a fogyatékossággal élő személyek igényeit, és így az újonnan létrejövő technológia ne hordozza magában a megkülönböztetés lehetőségét; felszólítja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy támogassák azokat a kutatási programokat, amelyek a segítő technológiák fejlesztésére összpontosítanak, ideértve a robotikát, a digitális technológiákat és a mesterséges intelligenciát annak érdekében, hogy lehetővé váljon a fogyatékossággal élő személyek teljes integrációja az élet minden területén; felhívja a tagállamokat annak biztosítására, hogy a fogyatékossággal élő személyek hozzáférjenek az igényeikhez igazított, megfizethető digitális eszközökhöz és szoftverekhez, és hogy építsenek a fogyatékossággal élő személyeket képviselő szervezetek szakértelmére a fogyatékossággal élő személyek egyéni igényeinek leginkább megfelelő digitális eszközök vagy szoftverek meghatározása során;

További célzott fellépések és a fogyatékossággal élő személyek jogainak érvényesítése

35. üdvözli a 2020 utáni időszakra vonatkozó uniós fogyatékosságügyi stratégiáról szóló nyilvános bizottsági konzultációt; felszólítja a Bizottságot, hogy a stratégiában helyezzen különös hangsúlyt a foglalkoztatásra, valamint vegye figyelembe a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény valamennyi rendelkezését, határozzon meg

világos, mérhető és nagyratörő célokat a munkahelyi sokszínűséggel kapcsolatban, amelyek tükrözik a fogyatékossággal élő személyek heterogenitását, kezelje a többszörös és interszekcionális megkülönböztetést, és a fogyatékossággal élő személyek és képviseleti szervezeteik bevonásával kövesse nyomon a stratégia hatékonyságát; hangsúlyozza, hogy a stratégia és a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény végrehajtásának biztosításához elengedhetetlen a hatóságokkal, a szociális partnerekkel, a szervezetekkel és a civil társadalommal európai, nemzeti és helyi szinten folytatott együttműködés; felszólítja a Bizottságot, hogy javasoljon intézkedéseket a Covid19-járvánnyal kapcsolatos kihívások és a fogyatékossággal élő személyek elleni jogsértések kezelésére; hangsúlyozza, hogy a fogyatékosságon alapuló megkülönböztetés a Covid19-világjárvány során súlyosbodott, veszélyeztetve a fogyatékossággal élő személyek életét és veszélyeztetve fizikai és mentális egészségüket; felszólítja a Bizottságot, hogy kapcsolja össze a jövőbeli fogyatékosságügyi stratégiát az európai szemeszter folyamatával;

36. felszólít a fogyatékossággal kapcsolatos, az Unió egészét lefedő, emberi jogi megközelítéssel történő adatgyűjtésre – beleértve a foglalkoztatást és a szakképzést – nem, életkor, fogyatékosság típusa, faj/etnikai származás, szexuális irányultság, iskolai végzettség stb. szerinti bontásban, amely azon fogyatékossággal élő személyekre is kiterjed, akik eddig kimaradtak a statisztikákból; felszólít a Covid19-válság fogyatékossággal élő személyekre gyakorolt hatásával kapcsolatos adatok gyűjtésére a jövőbeli válságokra való felkészülést célzó politikák előterjesztése céljából;

37. felhívja az összes uniós intézményt és a tagállamokat, hogy a „semmit rólunk nélkülünk” mottóval összhangban lépjenek fel, alakítsanak ki szoros együttműködést a fogyatékossággal élő személyekkel és az őket képviselő szervezetekkel, építsenek szakértelmükre és aktívan vonják be őket a megfelelő döntéshozatal, jogszabályalkotás, stratégiák, politikák és programok valamennyi szakaszába, ideértve a többségi társadalmat érintőket is;

38. felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy a többszörös megkülönböztetésnek kitett személyek sajátos helyzetét figyelembe véve érvényesítsék a fogyatékossággal élő személyek jogait a foglalkoztatással kapcsolatos valamennyi javaslatban, beleértve a munka jövőben várható átalakulására vonatkozókat is, valamint a digitális és zöld készségek fejlesztését célzó intézkedések tervezése és végrehajtása során;

39. felszólítja a Bizottságot – különösen az Esélyegyenlőségi Munkacsoportot – és a tagállamokat, hogy – különös tekintettel az interszekcionális megkülönböztetésnek kitett személyekre – szisztematikusan érvényesítsék a fogyatékossággal élő személyek jogait az összes vonatkozó jogszabályban, politikában és programban, mivel a foglalkoztatás egyenlősége elválaszthatatlan az oktatáshoz, az egészséghez, a lakhatáshoz, az igazságszolgáltatáshoz, a szociális védelemhez való egyenlő hozzáféréstől, valamint hogy terjesszék ki az akadálymentesítés fókuszát, hogy előrelépések történjenek az akadálymentes épített környezet, nyilvános terek, közlekedés, információ, valamint információs és kommunikációs technológiák stb. megvalósítása terén; e tekintetben hangsúlyozza egy fogyatékosságügyi kapcsolattartó pont kijelölésének szükségességét az összes uniós intézményben, beleértve a Bizottság valamennyi főigazgatóságát és az uniós ügynökségeket, azon túl, hogy létrehoznak egy intézményközi koordinációs mechanizmust is a fogyatékossággal élő személyek szempontjai érvényesítésének biztosítására az összes uniós jogszabályban;

40. aggodalmát fejezi ki a fogyatékossággal élő személyek, különösen a vakok és a siketek, az értelmi fogyatékossággal vagy autizmus spektrumzavarral élő személyek tájékoztatáshoz és kommunikációhoz való hozzáférésének jelentős akadályai miatt; emlékeztet arra, hogy az információk fogadásával és közlésével, valamint az információs és kommunikációs technológiák használatával kapcsolatos egyéni képességek közötti különbségek tudásbeli szakadékot jelentenek, amely hozzájárul az egyenlőtlenségek kialakulásához;

41. felszólít az uniós jog és szakpolitikák horizontális és átfogó felülvizsgálatára a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló egyezménynek való teljes körű megfelelés biztosítása érdekében;

42. felhívja a tagállamokat, hogy integrált megközelítés révén kezeljék a fogyatékossággal élő gyermekekkel szembeni megkülönböztetést és erőszakot, elismerve, hogy nagyobb a kockázata annak, hogy ők ilyen magatartás áldozataivá válnak; hangsúlyozza, hogy képviselni kell a fogyatékossággal élő gyermekek érdekeit a velük foglalkozó jogszabályok, politikák, szolgáltatások és intézkedések kidolgozása, végrehajtása és nyomon követése során;

43. hangsúlyozza, hogy az új migrációs és menekültügyi paktumba konkrét és megfelelő rendelkezéseket kell beépíteni annak érdekében, hogy a fogyatékossággal élő személyek szükségleteit minden eljárás minden szakaszában helyesen kezeljék;

44. sajnálja, hogy az uniós jog a munkahelyen és a foglalkoztatáson kívül nem védi meg az egyéneket a fogyatékosságon alapuló megkülönböztetéssel szemben;

45. felszólítja a Tanácsot, hogy minden további késedelem nélkül számolja fel a javasolt, megkülönböztetés elleni horizontális irányelvről szóló tárgyalások útjában álló akadályokat, és ezzel tegyen lépéseket a megállapodás irányában, ezáltal a foglalkoztatás területén túlra is kiterjesztve a fogyatékossággal élő személyek védelmét;

46. mély aggodalmát fejezi ki azzal kapcsolatban, hogy a főbb programok, köztük a strukturális alapokból fedezett programok többsége nem éri el a leginkább rászoruló csoportokat, beleértve a fogyatékossággal élő személyeket; felhívja ezért az Európai Számvevőszéket, hogy alaposan ellenőrizze az uniós programok teljesítményét, különös tekintettel az oktatási és foglalkoztatási programokra, például az Európai Szociális Alap Pluszra (ESZA+), az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezésre (IFK), az Európai Regionális Fejlesztési Alapra (ERFA) és az Erasmus+-ra;

47. felszólítja a Bizottságot annak garantálására, hogy az uniós alapok tiszteletben tartsák az uniós és nemzetközi emberi jogi normákat és egyezményeket, például a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményt, és ne támogassanak olyan intézkedéseket és programokat, amelyek hozzájárulnak a szegregációhoz és a társadalmi kirekesztéshez; felszólatja továbbá a Bizottságot, hogy finanszírozzon olyan intézkedéseket, amelyek akadálymentes környezetet, termékeket, szolgáltatásokat, gyakorlatokat és eszközöket hoznak létre, elősegítik az intézményi kitagolást és támogatják a személyi segítségnyújtást, valamint garantálja, hogy az uniós finanszírozású intézkedések elérjék a fogyatékossággal élő személyeket, és biztosítsák aktív társadalmi részvételüket;

o

o o

48. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a tagállamok és a tagjelölt országok parlamentjeinek és kormányainak, az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének, az Európai Számvevőszéknek, az Európai Bíróságnak, az európai ombudsmannak, a Régiók Bizottságának, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak a szubnacionális parlamentekkel és tanácsokkal való megosztás céljából, valamint az Európa Tanácsnak és az Egyesült Nemzetek Szervezetének.